

Nieuws & wetenswaardigheden

Het Fruiticum krijgt een dynamische restauratie

Het Fruiticum in Jodoigne. Op de achtergrond de Abdij van la Ramée in Jodoigne.

Naast een hoogstamboomgaard (met 73 hoogstam fruitbomen) herbergt het Fruiticum van de Abdij van la Ramée in Jodoigne (Waals Brabant, België) meer dan 254 leifruitbomen in verschillende vormen (waaier, verrier palmet, schuine palmet, enkele U, vlakke snoeren enz.) en meer dan 300 soorten appel, peer, pruim, kers en perzik.

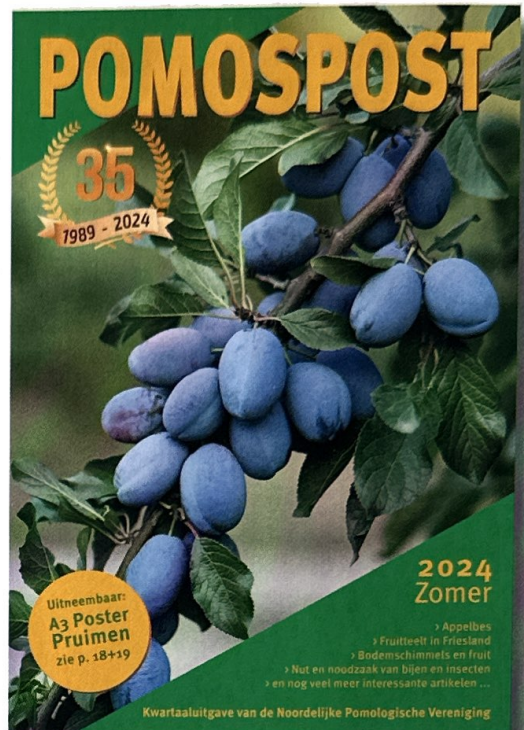
Het Fruiticum werd ontworpen en aangeplant door pomoloog Jean-Pierre Wesel in 2000. De L' Abbaye de la Ramée heeft dit voorjaar het beheer van haar Fruiticum overgedragen aan het Pomologisch Kollektief (Pomko), opgericht in 2022 door Dieter Dewitte en Jeroen Delmotte. Het is nu de taak van Pomko om het Fruiticum te restaureren en het levenswerk van de heer Wesel te borgen. Op de lange termijn is tot doel gesteld om het Fruiticum uit te bouwen tot het Europese topreferentie- en expertisecentrum, zowel van de fruitrassen uit Jodoigne als het vakmanschap op het gebied van leifruit. De komende vijf jaar staat het herstel van het Fruiticum in al zijn pracht en praal centraal. De boomgaard en het leifruit krijgen een grote onderhoudsbeurt en waar nodig worden bomen vervangen. Het onderhoud en het enten van bedreigde soorten is al gestart. Alle fruitbomen zullen een Pomko QR- label (zie: <https://www.pomko.be/qr-labels>) krijgen om de beleving en informatieverbreiding te maximaliseren. Voor geïnteresseerden biedt Pomko ter plaatse rondleidingen, snoei- en ent-cursussen en fruitproeverijen aan.

Waals Brabant TV.com heeft een mooie reportage gemaakt waar Paul-Emile Dewulf, de nieuwe Pomko- bestuurder, toelichting geeft bij de plannen, zie: <https://www.tvcom.be/info/jodoigne-le-fruiticum-se-dynamise-et-se-renouvelle>

Ook in het tijdschrift L'Avenir werd een bijdrage over dit project opgenomen, zie: <https://www.pomko.be/fruiticum-nieuw-leven>

Meer informatie over dit project en L' Abbaye de la Ramée is te vinden op:

<http://www.ramee.be/FR/Fruiticum.aspx>, <http://www.ramee.be/default.aspx> en <https://www.pomko.be/fruiticum-restauratie>
Samenvatting: Marianne van Lienden

De naam Damson wordt gebruikt voor een groep pruimen met een typisch, wat bitter aroma. H.V. Taylor omschrijft deze in 'The Plums of England' (1947) als volgt: "A group of similar plums having in common a dryness of flesh, a rich tough bitter flavour. Too bitter to be eaten fresh" (vertaling: Damascener pruimen, Damsons in het Engels, vormen een groep pruimen met droog vruchtvlees en een rijke, nogal bittere smaak, te bitter om vers te eten). De naam Damascener verwijst naar de herkomst van deze pruimen. Volgens de overlevering is de naam afgeleid van Damascus, de tegenwoordige hoofdstad van Syrië. Deze pruim zou door de Romeinen in Engeland zijn ingevoerd.

In het Verenigd Koninkrijk zijn ze zeer populair voor het maken van de beroemde Damson pie en de teelt is dan ook voornamelijk beperkt tot dat gebied. Er zijn verschillende zeer rijk dragende rassen, waarvan de meest bekende zijn: Shropshire Damson, Bradley's King, Farleigh Damson en Merryweather Damson.

De rasnaam van de pruim op de foto is niet met zekerheid te zeggen. Ook de naam van de fotograaf is onbekend.

Het Pomologisch Kollektief (POMKO) stelt zich voor

Pomko zet zich in voor het genetisch bewaren en doorgeven van oude fruitvariëteiten en het gerelateerd vakmanschap. "In een hoog tempo verliezen we pomologisch waardevol erfgoed. Niet alleen zullen verschillende oude fruitvariëteiten verdwijnen, ook de fruitkundige erfgoedverhalen en het typisch vakmanschap (kweken, snoeien, enten, oculeren, leifruiteelt...) zal verdwijnen...". Willen we in stand houden wat er rest, dan gaan we best snel samen op pad.

Vanuit deze pomologische uitdagingen werd Pomko (www.pomko.be) begin 2022 opgericht. De bezieler van dit initiatief is Dieter Dewitte, die al meer dan 25 jaar gepassioneerd bezig is met het borgen van oude fruitrassen. Begin 2022 besloot Dieter samen met zijn neef Jeroen Delmotte Pomko op te richten. In april 2024 sloot Paul-Emile Dewulf zich eveneens aan als bestuurder bij Pomko.

Pomko heeft drie belangrijke pijlers: (a) cultuurhistorisch onderzoek en determinatie, (b) kweek, aanplant en onderhoud van (hoogstam) boomgaarden en leifruit en (c) het organiseren van unieke beleving en het doorgeven van het fruitkundig erfgoed.

Pijler 1: Onderzoek en determinatie

"Wij borgen oude fruitsoorten (appel, peer, pruim, perzik...). Dit doen we door het in kaart brengen van "oude krakers" of door het uitbouwen van collectieboomgaarden (levende databanken) met lokale en nationale soorten."

Pomko schrijft fruitkundige cultuurhistorische verhalen waarin het zoeken, borgen en bewaren van het erfgoed omtrent oude fruitrassen centraal staat. Pomko wil door middel van het ontwikkelen van een kennis- en uitvoeringscentrum de resultaten van fruitkundig cultuurhistorisch onderzoek en determinatie delen. Niet alleen door nieuwe boomgaarden en fruittuinen met oude fruitrassen te ontwerpen, aan te planten en te onderhouden, maar ook door bestaande collecties te bewaren en te verruimen. Bovendien streeft zij ernaar de pomologie naar een nieuw niveau te tillen – naar de pomologie van de 21ste eeuw – met de focus op wetenschappelijke onderbouw en geavanceerde digitalisatie. Via digitale ontsluiting en een uniek fruitboomspoor (<https://www.pomko.be/qr-labels>) creëren ze een unieke beleving voor de eigenaar of bezoeker.

Pijler 2: Het atelier: kweek, aanplant en onderhoud

"Wij beheren, onderhouden, ontwerpen en planten waardevolle oude en jonge (hoogstam)boomgaarden en leifruit. We enten, oculeren en kweken fruitbomen op en bieden advies op maat."

De boomgaardprojecten ontstaan vanuit het veldwerk dat verricht wordt binnen het fruitkundig cultuurhistorisch onderzoek. Door middel van enten, oculeren en opkweken van fruitbomen in een eigen mini-kwekerij slaagt Pomko erin om niet gangbare of alledaagse fruitrassen opnieuw aan te planten binnen bijzondere boomgaardverhalen. Niet zomaar boomgaarden, maar altijd boomgaarden met een sterk, lokaal verankerd en erfgoedkundig verhaal. De boomgaardprojecten kunnen alle kanten op: van een thematische collectieboomgaard tot het reconstrueren van een oorspronkelijke aanplant uit pakweg 1908 of tot het tot leven brengen van een pomologisch boek of naslagwerk. Pomko wil daarnaast nog een stap verder gaan en de voorouders van onze gekende oude rassen borgen en ontsluiten, met het doel deze oude 'krakers' nieuw leven te geven in nieuwe, eigen of externe, boomgaarden met lokale en nationale soorten.

Beleving van oude fruitrassen is onder andere het fruit zien, ruiken en proeven.

Pijler 3: Beleving

Het levend erfgoed terug bij de mensen brengen, "wat we van onze voorouders kregen, doorgeven aan onze kinderen".

"Een boomgaard vormt een basis om ondergedompeld te worden in de smaakvolle wereld van fruit. Van het snoeien, het maken van een fruitboom tot het plukken en proeven van fruit, versgeperst appelsap of gedroogde appels."

Pomko wil via de beleving van oude fruitrassen, de opgedane kennis delen met het brede publiek. Wat Pomko, leert, ervaart, boeit, ruikt en proeft, willen ze ook doorgeven aan toekomstige generaties, zodat ook zij nog lange tijd en op een hedendaagse (lees: digitale) manier toegang krijgen tot het rijke fruitkundige verleden dat in België in de 18de en 19de eeuw zo centraal stond. De manier waarop Pomko de "beleving" brengt, kan verschillende vormen aannemen: informatieoverdracht via boomgaardrondleidingen, lessenreeksen snoei, oculeren en enten (maak zelf je eigen fruitboom), fruitproefmomenten, voordrachten, boomgaardfeesten, congressen en nog veel meer. Op die manier zorgen we ervoor dat een prachtig stukje fruitkundig erfgoed bewaard wordt, waar iedereen van kan blijven genieten.

Als u meer wilt te weten komen over de missie en projecten van Pomko, ga dan zeker eens kijken op hun website (<https://www.pomko.be/projecten>) of volg hen op facebook: <https://www.facebook.com/pomkovzw>. Op facebook posten ze zeer regelmatig updates van hun initiatieven en projecten.